

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Co/119/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8116217615
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 07. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Straka
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8116217615.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Straku a členov senátu JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Viery Kandrikovej v spore žalobkyne: I. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom E. J., XXX XX H., právne zastúpená JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom, so sídlom ul. Sov. hrdinov 163/66, Svidník, proti žalovanému: POHOTOVOSŤ, s.r.o., IČO: 35 807 598, so sídlom Bratislava, Pribinova 25, o určenie úveru za bezúročný a bez poplatkov a o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 9Csp/57/2016-60 zo dňa 11.05.2017 takto

rozhodol:

1. Potvrďuje sa rozsudok.
2. Stranám sporu sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol:
„I. Určuje, že úver zo zmluvy o úvere č. XXXXXXXX zo dňa 30.10.2008 uzavretej medzi stranami sporu je bezúročný a bez poplatkov.
II. Určuje, že zmluvná podmienka nachádzajúca sa vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru spoločnosti Pohotovosť s.r.o. v bode 13 v znení:
„Tretina poplatku predstavuje dohodnutý úrok a zvyšné dve tretiny zahŕňajú náklady na vypracovanie uzatvorenej zmluvy o úvere spolu so všetkou administratívou s tou spojenou.“
je pre svoju neprijateľnosť neplatná.
III. Určuje, že zmluvná podmienka nachádzajúca sa vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru spoločnosti Pohotovosť s.r.o. v bode 17 v znení:
„Všetky spory, ktoré vzniknú z tejto zmluvy, vrátane sporov o jej platnosť, výklad alebo zrušenie, budú riešené:
Pred Stálym rozhodcovským súdom zriadeným spoločnosťou Slovenská rozhodcovská a.s. so sídlom Karloveské rameno 8, 841 01 Bratislava, IČO: 35 922 761, zapísanou v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I. oddiel Sa, vložka č. 3530/b, ďalej len Rozhodcovský súd, ak žalujúca zmluvná strana podá žalobu na Rozhodcovskom súde.“
je pre svoju neprijateľnosť neplatná.
IV. Žalobca má proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.“
2. Rozhodnutie právne odôvodnil podľa § 1 ods. 1, § 2, § 4 ods. 2 a 3 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, § 52 ods. 1 a 2, § 53a ods. 1, § 53 ods. 5, § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 298 ods. 1 a 2, § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku.

3. V odôvodnení uviedol, že dňa 30.10.2008 bola medzi účastníkmi konania a to medzi žalovaným ako veriteľom a žalobcom ako dlžníkom uzatvorená zmluva o úvere. U dlžníka je uvedené, že tento použije finančné prostriedky na výkon povolania.

4. Žalovaný prostredníctvom právneho zástupcu listom zo dňa 02.10.2015 oznámil žalobkyni, že jej záväzok predstavuje výšku 35690,37 € (č.l. 6).

5. Rozhodcovským rozsudkom sp. zn. SR 21282/09 bola žalovaná na základe prejednávanej zmluvy zaviazaná na plnenie vo výške 5471,03 € s prisl. (28 - 29).

6. Z výsluchu svedka M. R., ktorý za žalovaného ako zástupcu prejednávanej zmluvy uzavrel vyplynulo, že žalovaný svojich zástupcov usmernil tak, aby ako účel úveru uvádzali - výkon povolania, výkon zamestnania alebo výkon podnikania.

7. Žalovaný spôsobom obchádzajúcim predpisy týkajúce sa spotrebiteľských úverov vyplňa úverové zmluvy osobám, ktoré požadujú úver tak, aby to vyzeralo, že úver je poskytovaný na účely podnikania, povolania alebo zamestnania napriek tomu, že na uvedené účely dlžník úver nežiada. Takéto konanie treba považovať za nekalú obchodnú praktiku sledujúcu žalovaným to, aby sa vyhol sprísnenej spotrebiteľskej ochrane dlžníka prostredníctvom režimu zákona o spotrebiteľských úveroch. Súd má výpoveďou svedka za preukázaný spôsob, akým žalovaný postupoval pri uzavretí posudzovanej úverovej zmluvy, pričom žalovaný si neúčastou na pojednávaní zmaril možnosť tvrdenia svedka vyvrátiť. Na základe uvedeného, súd teda určil, že úver zo zmluvy XXXXXXXX zo dňa 30.10.2008 je bez úrokov a bez poplatkov, čo znamená toľko, že žalobkyňa je z neho povinná vrátiť iba poskytnutú istinu, prípadne úroky z omeškania, pokiaľ sa so splácaním istiny dostala do omeškania.

8. Keďže už chýbajúca RPMN má za následok, že poskytnutý úver je bez úrokov a bez poplatkov, nepovažoval súd za potrebné zaoberať sa ďalšími námietkami vznesenými žalobcom voči posudzovanej zmluve

9. Formulácia použitá žalovaným (naviac len vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru), že : „Tretina poplatku predstavuje dohodnutý úrok a zvyšné dve tretiny zahŕňajú náklady na vypracovanie a uzatvorenie Zmluvy o úvere so všetkou administratívou s tým spojenou“, zásadám poctivosti a transparentnosti nezodpovedá. Takáto formulácia vyžaduje od spotrebiteľa určité matematické znalosti (výpočet 1/3 a 2/3 zo sumy 100000,-Sk), čo ako je uvedené vyššie, sťažuje pozíciu spotrebiteľa pri pochopení ekonomického charakteru zmluvnej odplaty. V prejednávanej veci má však poplatok výšku 57,3% poskytnutej sumy - 57333,-Sk (pričom jeho skutočná výška závisí od požičanej sumy, čo znamená, že v skutočnosti nejde o náhradu administratívnych nákladov, ktorých výška nemôže závisieť od výšky úveru) a teda tvorí prevažnú časť odplaty dodávateľa, ktorá predstavuje 86% ročne. Prostredníctvom poplatku, tak dodávateľ neuhrádza svoje oprávnené náklady (v konaní ničím nepreukázané) ale generuje podstatnú časť svojho zisku, čo súd považuje za neprípustné.

10. Odôvodnenie rozsudku KS v Prešove si okresný súd osvojil v prejednávanej veci a preto rozhodcovskú doložku vyhlásil za neprijateľnú podmienku. Naviac, v prejednávanej veci je rozhodcovská doložka súčasťou „len“ Všeobecných podmienok poskytnutia úveru. Ak teda je rozhodcovská doložka neplatnou, nebola daná právomoc rozhodcu na prejednanie veci a rozhodcovský rozsudok je nulitným právnym aktom, ktorý prekážku rozsúdenej veci nezakladá a preto mohol súd vo veci konať.

11. O trovách konania rozhodol podľa § 251, § 255 ods. 1, § 262 od. 1 Civilného sporového poriadku.

12. Proti rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Namietal nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie. Zmluvu o úvere nemožno považovať za zmluvu o spotrebiteľskom úvere, nakoľko je v nej výslovne určený účel - povolanie. Dlžník je preto vyňatý spor statusu spotrebiteľa. V zmysle VPPÚ sa strany dohodli, že ich vzťah sa bude spravovať ustanovenia mi Obchodného zákonníka. V čase uzavretia zmluvy neexistoval predpis, ktorý by stanovoval maximálnu prípustnú výšku úrokov. V predmetnej veci existuje neodstrániteľná prekážka konania - prekážka veci rozhodnutej, keďže o platnosti jednotlivých častí zmluvy bolo rozhodnuté rozsudkom Stáleho rozhodcovského súdu spoločnosti Slovenská rozhodcovská a.s. sp. zn. SR 2128/09 z dňa 27.01.2010. Rozhodcovská doložka

dohodnutá medzi žalobcom a žalovaným je nevýhradnou doložkou. Nevyžaduje od žalobcu, aby riešil spory výlučne v rozhodcovskom konaní. Žalobca na určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky nemá naliehavý právny záujem. Z uvedených dôvodov navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

13. Žalobkyňa sa k odvolaniu žalobcu nevyjadřila.

14. Krajský súd v Prešove ako odvolací súd príslušný na rozhodnutie o odvolaní v zmysle § 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP) preskúmal napadnuté rozhodnutie spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v súlade s § 379 a § 380 CSP v spojení s § 470 ods. 1 a 2 CSP, bez nariadenia pojednávania, pričom dospel k záveru že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

15. Vo vzťahu k odvolacím námietkam žalovaného odvolací súd uvádza, že podľa § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného úkonu použil, ako sa vo veci vyjadřil žalovaný, aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

16. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP, podľa ktorej sa nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument.

17. Odvolací súd konštatuje, že prvoinštančný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver. Ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležite a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

18. Rozsudok je čo do žalobcom namietaného dôvodu odôvodnený riadne, v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP. Súd prvej inštancie náležite vysvetlil, z akých dôvodov žalobe v časti vyhovel a vo zvyšku ju zamietol, v odôvodnení svojho rozhodnutia reagoval na všetky podstatné námietky a tvrdenia žalovaného prednesené v konaní.

19. Odvolací súd po preskúmaní dospel k záveru, že prvoinštančné rozhodnutie je aj v súlade s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a aj v súlade s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Za porušenie základného práva na spravodlivý súdny proces nemožno považovať to, že prvoinštančný súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovaného.

20. Odvolací súd má za to, že zmluva o úvere uzatvorená medzi stranami sporu dňa 30.10.2008 je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle Občianskeho zákonníka (§ 52 a nasl.), nakoľko žalovaný vystupoval v postavení dodávateľa, pretože pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy konal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a žalobkyňa je spotrebiteľ, keďže pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Z obsahu spisu totiž nevyplýva, že by žalobkyňa pri uzatváraní zmluvy konala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. V zmluve o úvere je síce uvedené, že úver je poskytnutý za účelom výkonu povolania, ako však vyplýva z vykonaného dokazovania, žalobkyňa si brala úver na osobnú spotrebu, pričom svedok, ktorý pracoval pre žalovaného potvrdil, že bol účelovo žalovaným usmernený, aby v zmluvách preferoval vyznačenie účelu - zamestnanie, povolanie, podnikanie. V prípade pochybností, či ide o spotrebiteľskú zmluvu, má dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy dodávateľ (veriteľ). Existujúce pochybnosti je potrebné odstrániť spôsobom známym pre dôkazné konanie, čo znamená, že aj nespotebiteľský charakter zmluvy musí byť preukázaný bezpečne - spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. Bezpečným preukázaním nemôže byť len označenie účelu - výkon povolania, pričom absencia odpovedí na otázku, aký konkrétny

súvis s povolaním dlžníka vôbec uzavretie príslušnej zmluvy má. Všeobecne známou skutočnosťou sú nekalé praktiky žalovaného aplikované pri vyplňovaní základných údajov dlžníka, vrátane účelu poskytnutia finančných prostriedkov. S poukazom na interpretačné ustanovenie § 54 Občianskeho zákonníka je namieste pri pochybnostiach o obsahu zmluvy výklad priaznivejší pre spotrebiteľa. Dôkazné bremeno na preukázanie toho, že úver bol poskytnutý na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania, je na žalovanom (ako veriteľovi). Žalovaný v konaní nepreukázal, že úver poskytol žalobkyni na účel výkonu povolania žalobkyne. Vzhľadom na uvedené odvolací súd v zhode s názorom súdu prvej inštancie uzavrel, že zmluva o úvere je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka a žalobkyni je dôvodné priznať postavenie spotrebiteľa. S ohľadom na vyššie uvedené zmluva o úvere zároveň predstavuje zmluvu o spotrebiteľskom úvere v zmysle zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. Zmluvným dojednaním nie je možné vyňať zmluvu spod režimu právnych noriem zameraných na ochranu spotrebiteľa. V zmluve nie je uvedený údaj o RPMN, ktorý je v zmysle § 4 ods. 2 písm. j) zákona o spotrebiteľských úveroch obligatórnou náležitosťou zmluvy o úvere. Keďže v zmluve absentuje údaj o RPMN a priemernej RPMN, úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov (§ 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z.).

21. Ak spotrebiteľ sleduje dosiahnutie právnej istoty v otázke, či je zmluvná podmienka neprijateľná, môže sa na súde domáhať žalobou určenia jej neprijateľnosti. Právna istota v takejto záležitosti je dôležitá a dosiahnutie takejto právnej istoty by nemalo byť podmieňované (kumulatívne) uplatnením či už náhrady škody, bezdôvodného obohatenia alebo primeraného finančného zadosťučinenia. Inými slovami povedané, nemožno spotrebiteľa nútiť do uplatňovania takýchto plnení pri jeho snahe dosiahnuť právnu istotu čo do (ne)záväznosti zmluvnej podmienky z dôvodu jej neprijateľnosti.

22. Odvolací súd zastáva názor, že spotrebiteľ má právo domáhať sa určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky aj bez kumulatívneho uplatnenia nároku na plnenie z dôvodu neprijateľnosti takejto zmluvnej podmienky. Uvedené právo predpokladá ustanovenie § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách a tejto ochrany sa môže domáhať na súde (§3 ods.5). Aj gramatický výklad ustanovenia § 53a OZ predpokladá takéto určenie dokonca „v prvej línii“ a ďalšie spôsoby ochrany „na plnenie“ sú evidentne alternatívami (arg. slovo „alebo“).

23. Explicitné zakotvenie tohto práva do ustanovenia § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z.z. súvisí len z dôvodu, aby sa odstránili akékoľvek pochybnosti o možnostiach spotrebiteľa podať žalobu o neplatnosť zmluvy (čiastočnej neplatnosti „et minor“). Princiipiálne nemožno nútiť žiadneho spotrebiteľa sledujúceho právnu istotu, aby sa domáhal reštitučného plnenia kumulatívne popri určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky.

24. Ochrana spotrebiteľa nie je absolútna, no plynutie času má svoje pravidlá. Niekedy ani výraznejší časový úsek nemusí byť zákonite spojený so zánikom práva, a to či už ide o reštitučné právo vyplývajúce z neprijateľnej zmluvnej podmienky alebo samotné právo na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky. V tomto smere porov. rozsudok SD EÚ s v spojených veciach C-154/15, C-307/15, C-308/15, cit.: „Článok 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej judikatúre, ktorá časovo obmedzuje reštitučné účinky súvisiace so súdnym určením nekalej povahy podmienky v zmysle článku 3 ods. 1 tejto smernice, ktorú obsahuje spotrebiteľská zmluva uzavretá s predajcom alebo obchodníkom, len na sumy, ktoré boli neoprávnene zaplatené podľa tejto podmienky po vyhlásení súdneho rozhodnutia, ktorým bola určená táto nekalá povaha. Nemožno pritom prehliadnuť medializované informácie o odškodnení španielskych spotrebiteľov bankami aj napriek uplynutiu času. Dôležité pre súd je predovšetkým to, že žalovaný zasiahol spôsobom neprijateľným pre demokratické spoločenské vzťahy do práv žalobkyne a okolnosti nasvedčujú, že žalobkyňa bola neinformovaná. Právny poriadok nespája uplatnené právo - právo na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky s preklúziou (zánikom) práva.

25. Pokiaľ ide o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok (poplatok a rozhodcovská doložka), k tomuto odvolací súd uvádza, že nemá dôvod odkláňať sa od svojej doterajšej rozhodovacej praxe. Žalovanému by mali byť známe dôvody konštatovania neprijateľnosti predmetných zmluvných podmienok odvolacím súdom, a to z početných jeho rozhodnutí vo veciach žalovaného (porovn. napr. rozhodnutie Krajského súdu v Prešove vo veci sp. zn. 6Co/36/2017, 6Co/134/2016, 20Co/16/2017, 20Co/44/2016, 6CoE/34/2017, 6CoE/38/2016, 6CoE/41/2017, 6CoE/45/2017).

26. Žalovaným uvádzaný rozsudok rozhodcovského súdu nepredstavuje prekážku rozsúdenej veci. Argumenty uvedené žalovaným v odvolaní in abstracto majú význam, no treba uviesť, že v predmetnej veci rozhodol rozhodcovský súd na základe neprijateľnej rozhodcovskej podmienky a tá robí rozhodcovský rozsudok paaktom (porov. 6Cdo 3/2013), na ktorý sa neprihliada.

27. Správne výroku o určení úveru za bezúročný a bez poplatkov a určení zmluvných podmienok za neplatné zodpovedá aj správny výrok o trovách konania. Za daného stavu odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

28. V odvolacom konaní žalovaný nebol úspešný. Naopak fakticky plne úspešná bola žalobkyňa, ktorej vznikol zásadne nárok na náhradu trov odvolacieho konania (v zmysle § 255 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 396 ods. 1 CSP). Z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa bola v odvolacom konaní pasívna, k odvolaniu sa nevyjadřila, náhradu trov odvolacieho konania si neuplatnila, a podľa obsahu spisu jej ani žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli. Odvolací súd vychádzal z čl. 17 Základných princípov CSP zakotvujúcim procesnú ekonómiu. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania, za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy v konaní nevznikli, by bolo zjavne nielen nelogické, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho sporu.

29. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).